BENGTSFORS KOMMUN

Vård, omsorg och IFO

Datum
2017-09-13

Diarienummer
Dnr KSN 2017 000746

Antagen av
Kommunstyrelsen

Paragraf
KS§ 199

Riktlinjer för nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster avseende nordiska medborgare

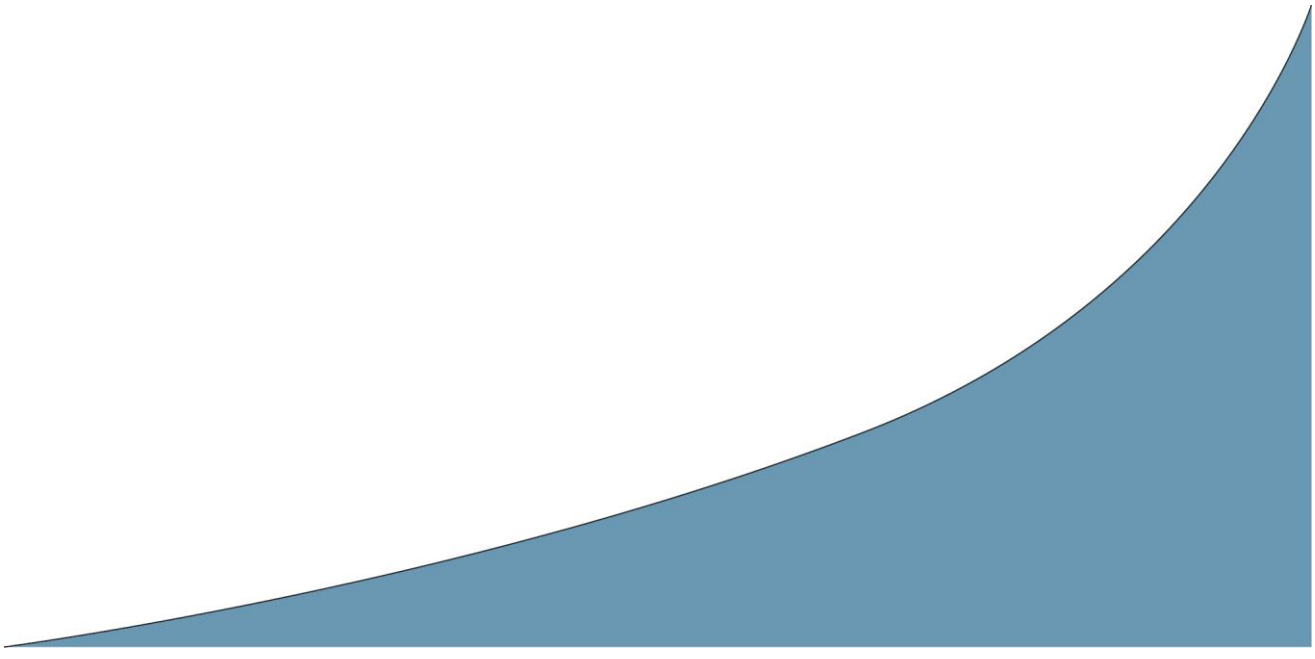

Inledning

Den nordiska konventionen gäller för alla personer som är bosatta i ett nordiskt land och också för alla nordiska medborgare oavsett bosättningsland. I den nordiska konventionen regleras bland annat flyttning till annat nordiskt land för personer som behöver långvarig behandling eller vård.

Socialtjänstlagen (SoL) är en målinriktad ramlag. Lagen sätter ramarna för socialtjänsten för varje kommun. Socialtjänstlagens tolkning kan därmed se olika ut beroende på vilken kommun den enskilde bor i.

Utgångspunkten vid bedömning av behov är socialtjänstlagen samt annan gällande lagstiftning inom verksamhetsområdet; exempelvis offentlighets- och sekretesslagen (OSL), förvaltningslagen (FL), socialtjänstförordningen, tillsynsmyndigheternas föreskrifter och allmänna råd samt rättspraxis.

Vägledande principer

Socialtjänsten ska präglas av frivillighet och självbestämmande, kontinuitet, flexibilitet, normalisering, närhet och valfrihet samt respekt för den enskildes rätt att bestämma över sitt liv. Den enskilde ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges. Möjlighet att bo hemma regleras i 3 kap. 6 § SoL: "Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande socialtjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra".

Syfte

Dessa riktlinjer omfattar nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster avseende nordiska medborgare. Syftet med riktlinjerna är främst att de ska verka som vägledning i handläggarnas och verkställighetens behandling av ärenden gällande nordiska medborgare som vistas i Sverige.

Mål

Målet för riktlinjen är att det blir tydligt för handläggare och utförare inom sociala området att ge nordiska medborgare vård och omsorg enligt riktlinjen.

Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster avseende nordiska medborgare

Den nordiska konventionen gäller för alla personer som är bosatta i ett nordiskt land och också för alla nordiska medborgare oavsett bosättningsland. I den nordiska konventionen regleras bland annat flyttning till annat nordiskt land för personer som behöver långvarig behandling eller vård.

Utgångspunkt är att begreppet ”likställdhet” gäller för nordiska medborgare som vistas tillfälligt i en kommun i Sverige för t.ex. en semestervistelse oavsett hur lång denna vistelse kan bli. Ett riktmärke brukar vara upp till sex

månader och om vistelsen blir längre än så, behöver vistelsekommun och bosättningskommun föra en dialog kring det fortsatta ansvaret. Likställdhet innebär att de har rätt att omedelbart få den hjälp som svarar mot det behov och den hjälpinsats de har i sin hemkommun (Artikel 6.)Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster). Det är således behovet som avgör om ett bistånd skall beviljas. Insatser i form av rehabilitering eller annan sjukvårdande behandling är inte att anse som bistånd utan regleras i Hälso-och sjukvårdslagen (HSL). Det skall dock framgå som komplement till utredningen om behov av insats från Hemsjukvården föreligger och tidsinsatsen för detta.

Om det behövs är handläggande myndighet ansvarig för att ge erforderlig tolk-och översättningshjälp till den enskilde. Detta avser även tjänster inom hälso- och sjukvården.

Bosättningskommun och vistelsekommun är skyldiga att samarbeta kring den hjälp den enskildes stöd och vårdbehov kräver.

Ansvariga myndigheter i in-och utflyttningsland kan som ett led i en överenskommelse fatta beslut om fördelning av kostnaderna för behandling, sociala tjänster eller vård mellan beslutsfattande myndigheter i respektive land.

Sammanfattningsvis så är det den enskildes behov som avgör rätten till socialt bistånd utan avbrott och inte administrativa gränser eller andra ev. samarbetssvårigheter mellan kommuner inom ett land eller mellan andra länder.

Vistelsebegreppet

Nordisk medborgare som vistas i Sverige enligt ovan definition skall därför i vistelsekommunen få den verkställighet och de hjälpinsatser som behövs för att tillförsäkre den enskilde en god kvalitet i vården enligt Socialtjänstlagen (SoL). Dock skall inte vistelsebegreppet ovillkorligen leda till att kommunen är skyldig att vidta samtliga av de åtgärder som behövs i den egna bosättningskommunen utan detta får utredningen komma fram till. Skyldigheten att pröva ansökan och utreda påverkas inte av vistelsetidens längd utan det är vistelsebegreppet och om hjälpbehovet uppstår eller föreligger i vistelsekommunen som avgör. Avgörande är att den enskilde skall få den hjälp som svarar mot hjälpbehovet och har rätten till socialt bistånd och sociala tjänster. Den som vill söka hemtjänst vid tillfällig vistelse i annan kommun kontaktar ansvarig biståndshandläggare i den kommun där man bor (bosättningskommunen). Biståndshandläggaren i bosättningskommunen beställer insatsen av vistelsekommunen som i sin tur gör en utredning grundad på ansökan och upprättar en genomförandeplan. Ansökan om tillfällig vistelse och hemtjänst skall ske i så god tid som möjligt före vistelsen för planering och verkställighet av insatser. Vistelsekommunen ser gärna om möjligt minst 3 veckor eller ännu längre framförhållning då de insatser som sätts in skall vara av god kvalitet i omvårdnaden och en genomförandeplan skall vara utarbetad om möjligt innan insatserna påbörjas. Föreligger behov av hemsjukvård skall den som ansvarar för hemsjukvården i bosättningskommunen ta en kontakt med vistelsekommunens handläggare. Planeringsfasen är viktig för att insatserna och verkställigheten blir av så god kvalitet som möjligt.

Beträffande hjälpmedel som den enskilde kan behöva under sin vistelse i ett annat land, t.ex. vid en semestervistelse i Sverige så har den enskilde om hon/han är bosatt i t.ex. Norge rätt ta med sig sina hjälpmedel i den mån det är praktiskt möjligt att genomföra i samband med resan. Det finns därför möjlighet att ta med vissa individuellt utprovade hjälpmedel vid en resa så att dessa inte behöver utprovas igen i vistelsekommunen. Detta får så långt möjligt utredas innan vistelsen och tas upp i den dialog som ligger till grund för utredning och insatserna så att det är väl förberett och förankrat med samtliga parter, bosättningskommunen, den enskilde samt vistelsekommunen. Frågor kring hjälpmedel tas i första hand med arbetsterapeut eller den som är hjälpmedelsansvarig i bosättningskommunen.

Inför verkställighet bör även handläggaren i dialog med den enskilde undersöka hur den sociala situationen ser ut under den tillfälliga vistelsen, finns möjlighet till utökad familjegemenskap/hushållsgemenskap? Ett exempel på detta, skulle kunna vara att den enskilde under sommaren bor tillsammans med make/maka och/eller andra anhöriga som barn/barnbarn eller annan närstående. Kan biståndet i någon mån då minskas och anhöriga delvis avlasta vissa insatser, t.ex. natt tillsyn? Grundregeln är fortfarande ”likställdhet” och rätt till samma hjälp som svarar mot behovet av insatser i hemkommunen/bosättningskommunen. Men frågan kan ändå lyftas eftersom hushållets sammansättning kan se annorlunda ut under en semestervistelse/ tillfällig vistelse.

Den som är nordisk medborgare har rätt att vistas i Sverige utan inskränkning eller uppehållstillstånd och kan inte nekas bistånd eller sändas hem pga. sitt biståndsbehov eller om det finns annan anknytning till landet genom familjeförhållanden, anknytning genom t.ex. fritidshus eller andra faktiska omständigheter som behöver vägas in. Detsamma gäller om någon har vistats mer än tre år i Sverige. Om den enskilde nordiske medborgaren önskar flytta till Sverige och bosätta sig där permanent skall denne anmäla detta till Skatteverket för att bli folkbokförd i Sverige och få ett svenskt personnummer.

Om man är medborgare i ett nordiskt land och planerar att uppehålla sig i Sverige i mer än 12 månader skall folkbokföring ske i Sverige. Man kan bara vara folkbokförd i ett land i taget. Vid fråga så är det inflyttningslandet som avgör om du skall folkbokföra dig där och Skatteverket. Om man är folkbokförd i Sverige är man även som regel sjukförsäkrad, förutsatt att den enskilde var sjukförsäkrad i det land man flyttar ifrån. Nordisk medborgare behöver inte uppehållstillstånd för att bli folkbokförd i Sverige.

Sammanfattningsvis så är det vistelsekommunens ansvar att under en tillfällig vistelse/sommarvistele i kommunen från en nordisk medborgare, oavsett vistelsens längd, se till att och avhjälpa den enskildes behov av stöd och hjälp. Om den enskilde enbart kan anses vara på s.k. genomresa (enstaka dag/ar) i kommunen är vistelsekommunens ansvar inte lika omfattande som vid till exempel ett längre sommarboende. Men det akuta stödet och hjälpen som fordras vid en genomresa måste beviljas och verkställas.

Äldre

Omsorgen om äldre regleras i Socialtjänstlagen (SoL) med inriktningen att den äldre skall få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund). Det är Socialnämnden som skall verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Detta gäller oavsett om man är bosatt i Sverige eller är nordisk medborgare som tillfälligt vistas i Sverige.

Verkställighet av beslut

Det finns ingen generell lagregel som talar om när ett beslut skall verkställas. I 16 kap. 3§ SoL finns en uppräkning över de beslut i socialtjänstlagen som gäller omedelbart. Beslut som inte verkställts inom tre månader skall av Socialnämnden anmälas till IVO.

Flytt från annan kommun

Enligt 2 kap. 2 § Sol har en person som är bosatt i en annan kommun rätt att ansöka om särskilt boende i Bengtsfors kommun. Ansökan skall behandlas som om han/hon vore bosatt i kommunen. Detta gäller under förutsättning att *den sökande har för avsikt att flytta till Bengtsfors kommun* och att denne pga. ålderdom, varaktiga funktionsnedsättningar eller allvarlig sjukdom inte kan flytta om inte vård- och omsorgsinsatser garanteras. Om den sökande inte har för avsikt att flytta till kommunen skall inte ansökan om särskilt boende beviljas. Det får inte heller beaktas i ansökan att den enskildes behov är tillgodosedda i bosättningskommunen om det handlar om en permanent flytt.

Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommunen gällande ekonomisk ersättning

Den 2011-05-01 infördes nya regler i Socialtjänstlagen (SoL) och i Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som ett förtydligande av syftet mellan bosättningskommun och vistelsekommun. Vistelsekommunen har det yttersta ansvaret för att den som vistas i kommunen får utfört de insatser och den hjälp som han/hon är berättigad till och som bosättningskommunen har beviljat. Vistelsekommunen är skyldig att på begäran från bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet. Bosättningskommunen skall ersätta vistelsekommunen för hjälp med verkställigheten enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar. Bosättningskommun är där den enskilde är folkbokförd.

De nya reglerna i socialtjänsten hade som syfte att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan bosättningskommun och vistelsekommunen. Det är bosättningskommunen som skall stå för kostnaden vid tillfällig vistelse för en enskild samtidigt som vistelsekommunen bistår med utredning och verkställighet av insatserna. I de nya reglerna från 2011-05-01 är utgångspunkten att den enskilde kan ta med sig sitt beslut och den kostnad som det innebär för t.ex. hemtjänsten i bosättningskommunen till vistelsekommunen.

Då nordiska medborgare som vistas tillfälligt i Sverige har samma rättigheter som svenska medborgare avseende hjälp och stödinsatser vid behov borde detta rimligen innebära att ansvarsfördelningen gällande ekonomisk ersättning skall följa även den praxis som gäller mellan bosättningskommun och vistelsekommun i Sverige. Detta innebär att vistelsekommunen fakturerar bosättningskommunen för ekonomisk ersättning oavsett i vilket övrigt nordiskt land den enskilde är bosatt och folkbokförd. Dock skall bosättningskommun och vistelsekommun vara överens om ansvarsfördelningen avseende utredningen, verkställigheten samt fakturering av ersättningsnivå innan uppdraget börjar. Då det annars finns en risk att det kan uppstå frågor kring tolkningen av framförallt ersättningsnivåer.

Faktureringsrutin för hemtjänst

Den enskilde ansöker om hemtjänst i sin folkbokföringskommun/bosättningskommunen och det är bosättningskommunen som skall fatta beslut om omfattningen av insatsen. Bosättningskommun och vistelsekommun skall innan beslut lämnas till den enskilde och stämma av verkställighet, inklusive omfattning och ersättning.

Vistelsekommunen utreder behovet och utför insatserna och vistelsekommunen har rätt att ta ut en skälig avgift för hemtjänst enligt de grunder som kommunen bestämmer. Den enskilde skall därför betala eventuell avgift till vistelsekommunen.

Det bedöms därför som rimligt att bosättningskommunen behåller det ekonomiska ansvaret över enskilda när de vistas i annan kommun än bosättningskommunen för en begränsad tid, men till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom och har behov av stöd- och hjälpinsatser för att kunna genomföra vistelsen.

Väst Kom har de senaste åren inför sommarperioden tagit fram rekommendation om ersättningsbelopp mellan de 49 kommunerna inom VG-regionen gällande tillfällig hemtjänst i vistelsekommun vilket innebär ett gemensamt timpris för hemtjänst i annan kommun. Ersättningsnivån för 2017 är 391 kronor per timma för hemtjänst och för hemsjukvård; 585 kr för sjukvård som utgår från distriktssköterska samt 610 kronor per timme för behandling som beslutas av sjukgymnast/arbetsterapeut. Restid ingår i ersättningsnivån. Väst Kom har tagit fram sin ersättningsnivå baserad på SKL:s årliga nationella kartläggning av timpriser för hemtjänst hos LOV-kommuner (Lagen om Valfrihetssystem). Timpriserna ökar i genomsnitt med 2,5 % jämfört med föregående år. Detta vägbelopp kan därmed vara vägledande även för övriga kommuner utanför de samarbetsavtalen Väst Kom har med sina ingående kommuner.